

SPIJKERHARD

23^e jaargang - nummer 2 - juli 2009

5 David de Jong zegt politiek vaarwel, maar keert graag nog eens terug als wethouder

7 Gerard Heir: 'Investeren in leefbaarheid is een zaak van goed kijken naar de sociale weerbaarheid van een buurt'

& De onderste steen pag 2
De spijker op z'n kop pag 2
Commentaar pag 8

Futuristisch ontwerp van JDS Architects voor een grootschalig appartementsgebouw op de locatie Sontweg Containerterminal. Foto: Marieke Kijk in de Vegte

Inspirerende ontwerpen op manifestatie Intense Laagbouw

Weg met die saaie woonwijken

In de hal van het gebouw van de dienst RO/EZ aan het Zuiderdiep is de tentoonstelling 'Intense Laagbouw' ingericht. Hier worden de inzendingen getoond van architecten voor grondgebonden woningbouw met een grote dichtheid op een dertigtal locaties rond het centrum van de stad.

door Menno Hans Alkema

Het is niet gemakkelijk om gezinnen te behouden voor de stad. Zodra er kinderen komen, geven zij er de voorkeur aan om te gaan wonen in ruim opgezette wijken met veel groen rondom de stad of vertrekken ze naar omliggende forenzendorpen. De ontwikkeling van Meerstad en de groei van dorpen als Winsum en Roden getuigen hiervan. Voor de rijks- en provinciale overheden is dit ongewenst. Ondanks de krimp van de bevolking wordt het ruimtebeslag steeds groter door saaie woonwijken. Bovendien verrommelen de grenzen tussen stad en platteland.

Ook gemeentebesturen van de grote steden zien het vertrek van gezinnen met lede ogen aan. Vooral de negentiende-eeuwse wijken direct rondom het centrum verliezen de bewoners die bijdragen aan een evenwichtige samenstelling van de bevolking. Het op peil houden van stedelijke voorzieningen als theaters,

musea, bibliotheken en ziekenhuizen, komt hierdoor in het gedrang.

Daarom wil de rijksoverheid dat 25 tot 40 procent van alle nieuwbouw plaatsvindt binnen de bestaande contouren van de steden of de dorpskernen zelf. Dit streven wordt door de gemeente Groningen van harte onderschreven. Want juist hier geldt dat het onderscheid tussen een compacte stad met haar ziekenhuis en universiteit in het centrum en de weidse Ommelanden de moeite van het behouden waard is.

Met de 'Intense Stad' zette de gemeente in 2004 een nieuw beleid neer van bouwen met een stapeling van functies en hoogbouw in de stad. De verwachting was dat hierdoor mensen weer naar de stad teruglokt konden worden. Maar dat nieuwe beleid schoot zijn doel voorbij, waardoor er nu in de stad een overcapaciteit aan appartementen is ontstaan. Mensen blijven toch de voor-

keur geven aan het aloude rijtjeshuis met een eigen tuin en parkeerterrein. Zowel de gemeente als de corporaties vinden het daarom tijd voor een koerswijziging.

Voor stadsbouwmeester Niek Verdonk was de onverwacht snelle verkoop van de eengezinswoningen in de nieuwe wijk De Linie een eyeopener. Dit leerde hem dat er een markt is voor grondgebonden woningen dicht op elkaar in de stad zelf. Verdonk: 'Uit nadere analyse blijkt dat woningen in eveneens zeer dicht bebouwde wijken als de Schilderswijk en de Oranjewijk erg populair zijn. Daarom hebben wij het initiatief genomen tot de manifestatie 'Intense Laagbouw'. In dit vervolg op de Intense Stad onderzoeken we juist de mogelijkheden van de bouw van grondgebonden woningen met een eigen parkeer- en buitenruimte in hoge stedelijke dichtheden die aantrekkelijk zijn voor gezinnen.'

Grondgebonden betekent niet per definitie dat elke woning een eigen tuin heeft. Het kan ook gaan om een dakterras of een patio. Alleen dan kan een bebouwingsgraad van zo'n 100 woningen per hectare bereikt worden. En dat is veel in vergelijking met bijvoorbeeld de dichtheid van 25 woningen per hectare in Vinexwijken.

De gemeente nodigde voor de tentoonstelling achttien architecten uit om ontwerpen in te zenden voor relatief kleine locaties in de stad die een kwijnend bestaan leiden. Een goed voorbeeld daarvan is de Oosterhamrikkade, waar door het wegtrekken van de industrie herontwikkeling van een zestal locaties wenselijk is. Voor de andere twaalf locaties hebben corporaties en projectontwikkelaars plannen ingediend.

De manifestatie is volgens Verdonk een groot succes. 'Gerenommeerde architecten uit binnen- en buitenland

zijn aangezocht. Ook hebben zelfstandige architecten zonder opdracht spontaan ontwerpen aangeleverd. Dat heeft geleid tot ruim vijftig inspirerende ontwerpen.'

Gevraagd naar zijn favoriete project beent Verdonk resoluut naar het ontwerp voor een invulling van het Alfa Laval terrein aan de Florakade. Opdrachtgever BAM zette hiervoor meerdere architecten aan het werk. Verdonk: 'Bij dichte bebouwing ontstaat altijd een parkeerprobleem. Omdat het bouwen van een ondergrondse garage duur is en zo'n betonnen hol vaak een onprettige sfeer heeft, is gekozen voor een parkeergarage op de begane grond. De woonlagen bloezen als het ware daar overheen, maar op het dak van de parkeergarage is ook ruimte voor een volwaardige tuin voor de aanpalende woningen.'

Ook de inzending van KAW architecten, in opdracht van Nijestee, voor een invulling van een locatie aan de Melisseweg oogst lof van de stadsbouwmeester. In dit ontwerp zijn binnen de bouwblokken gemeenschappelijke hofjes opgenomen. De straten tussen de blokken zijn smal en lopen vaak dood, zodat de buurt niet aantrekkelijk is voor doorgaand verkeer en hoge snelheden. Elders vormen de woningen juist een soort eilanden die op een groene gemeenschappelijke ruimte staan.

Deze collectieve ruimte komt in veel van de ontwerpen terug. Daarmee wordt recht gedaan aan het inzicht dat mensen niet alleen behoefte hebben aan een eigen privé sfeer, maar ook vorm willen geven aan een gevoel van saamhorigheid in de buurt. Dat heeft natuurlijk ook praktische voordelen. Buren kunnen elkaar makkelijker even helpen. Ouders kunnen hun krachten bundelen voor de opvang van de kinderen en samen zorgen voor een prettige en veilige buurt.

Niet alle inzendingen voor de tentoonstelling zijn direct uitvoerbaar. 'Het bevorderen van de creativiteit stond wat ons betreft voorop', verduidelijkt Verdonk. 'Ook de toetsing op stedenbouwkundige aspecten zal pas in een later stadium plaatsvinden. Belangrijk criterium voor de inrichting van de buurt zal zijn dat je schoonmoeder of de pizzakoerier de woning gemakkelijk kan bereiken en direct bij de voordeur kan aanbellen. Zeker is nu al dat de manifestatie ons veel goede plannen heeft opgeleverd.'

Vanwege de grote belangstelling is de tentoonstelling verlengd tot 8 juli. Daarna verhuist de expositie naar het ministerie van VROM.